



**V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОНЛАЙН  
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ НАУКИ В  
УМОВАХ ВІЙНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБІП України**

**V INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL ONLINE  
CONFERENCE**

**TRENDS AND CHALLENGES OF MODERN AGRICULTURAL  
SCIENCE: THEORY AND PRACTICE**

м. Київ, 2023

УДК 001:63(4/9)

*Рекомендовано до друку збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної онлайн конференції: «Тенденції та виклики аграрної науки в умовах війни» Присвяченої 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України вченою радою агробіологічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від 16 листопада 2023 року протокол № 11.*

**Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика. Присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України матеріали V міжнародної науково-практичної онлайн конференції (м. Київ, 25-27 жовтня 2023 р.)/НУБіП України, 2023. 339 с.**

**ISBN 978-617-8351-50-2**

У збірнику опубліковано матеріали доповідей учасників V міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції та виклики сучасної аграрної науки в умовах війни: теорія і практика», яка присвячена 125-річчю кафедри рослинництва НУБіП України. Висвітлено теоретичні і практичні питання сучасної аграрної науки, напрями їх вирішення та впровадження у виробництво.

Титульна сторінка: "Соняхи". Художник: Радо Явора.

© НУБіП України, 2023.

УДК 631.5:633.2/.3

**ПРОДУКТИВНІСТЬ ОДНОРІЧНИХ БОБОВО-ЗЛАКОВИХ  
ТРАВСУМІШЕЙ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕХНОЛОГІЧНИХ  
ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИРОЩУВАННЯ**

**Вознюк О.В.**, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

**Свистунова І.В.**, к. с.-г. н.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

*E-mail: [irinasv@ukr.net](mailto:irinasv@ukr.net)*

Забезпечення населення якісними продуктами харчування в достатній кількості – найважливіше завдання агропромислового комплексу. Вирішення цього завдання істотно залежить від розвитку галузі тваринництва, ефективність функціонування якої залежить від наявності достатньої кількості повноцінних кормів.

Одним зі шляхів вирішення окресленої проблеми є вирощування на орних землях бобово-злакових сумішей однорічних культур на зелений корм. Такі суміші мають багато переваг перед одновидовими посівами, в першу чергу, підвищена поживність корму за рахунок високого вмісту перетравного протеїну у рослинах бобових культур. Тому, збільшення обсягів виробництва якісних

кормів з бобово-злакових травосумішей однорічних кормових культур дозволяє збалансувати концентровані корми за протеїном та незамінними амінокислотами.

Актуальним є питання вивчення особливостей реакції рослин однорічних бобових та злакових культур на агроекологічні умови їх вирощування, виявлення основних закономірностей формування кормових агрофітоценозів, розробка ефективних способів управління їх продуктивністю на основі обґрунтованого добору видів до складу травосумішок, норм і доз внесення мінеральних добрив.

Мета досліджень – виявити особливості формування урожаю зеленої маси змішаними посівами тритикале ярого з горошком посівним залежно від норм висіву компонентів травосуміші та норм внесення мінеральних добрив.

Полеві дослідження проводились у 2023 році в умовах Київської області на дерново-підзолистому ґрунті. У досліджах вивчали сорти однорічних культур: тритикале яре сорту Булат харківський (оригінація – Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України, 2019 р.), горошок посівний сорту Веснянка Поділля (оригінація – Білоцерківська дослідно-селекційна станція Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України, 2017 р.).

Дослід закладали за схемою: Фактор А – норми висіву, % (1. Тритикале яре, 100; 2. Горошок посівний, 100; 3. Тритикале яре, 50 + горошок посівний, 50; 4. Тритикале яре, 60 + горошок посівний, 50; 5. Тритикале яре, 70 + горошок посівний, 50); Фактор В – норми мінеральних добрив, кг/га д. р.: 1. Без добрив (контроль); 2. N<sub>45</sub>; 3. N<sub>45</sub>P<sub>45</sub>K<sub>45</sub>. Попередник – кукурудза на силос.

Норма висіву горошку посівного і тритикале ярого за сівби в чистому посіві, відповідно, 2,0 та 5,0 млн./га схожих насінин. За сівби у змішаних посівах культури висівали звичайним рядковим способом в один рядок.

За результатами проведених нами досліджень встановлено, що збір кормових одиниць з одновидових посівів тритикале ярого на неодобреному варіанті складав 4,26 т/га, тоді як за внесення N<sub>45</sub> – відповідно, 4,92 т/га, а найбільший збір кормових одиниць отримано за внесення повних мінеральних добрив у нормі N<sub>45</sub>P<sub>45</sub>K<sub>45</sub> – 5,52 т/га.

За сівби тритикале ярого та горошку посівного у суміші найбільший збір кормових одиниць – у межах 4,01-4,50 т/га було отримано за сівби зазначених компонентів з нормами висіву 60 : 50 %.

За сівби тритикале ярого та горошку посівного з нормами 50 % від норм висіву цих культур в одновидових посівах збір кормових одиниць становив 3,81-4,28 т/га. Найпродуктивнішими при такій нормі висіву були змішані посіви бобово-злакових культур за внесення азотних добрив у дозі N<sub>45</sub> – 4,28 т/га.

Кормова цінність рослинної біомаси сумішей тритикале ярого з горошком посівним визначається забезпеченістю кормової одиниці перетравним протеїном. Підвищення доз внесення мінеральних добрив обумовлює збільшення збору з урожаю перетравного протеїну та покращення забезпечення ним кормової одиниці. Максимальний збір перетравного протеїну відмічено на одновидових посівах горошку посівного за внесення повного удобрення – 0,81 т/га з вмістом в одній кормовій одиниці 192 г.

Забезпеченість однієї кормової одиниці корму, отриманого з одновидових посівів тритикале ярого на неудобрених ділянках становила 91 г, за внесення азотних добрив – 96 г, за внесення повного мінерального добрива у нормі  $N_{45}P_{45}K_{45}$  – 105 г. Тобто, за сівби тритикале в одновидовому посіві забезпеченість кормової одиниці його зеленої маси перетравним протеїном лише наближалась до рівня зоотехнічної норми, проте, не відповідала їй.

Таким чином, найкраща забезпеченість кормової одиниці перетравним протеїном – на рівні 172 г, була відмічена на варіанті, де висівали тритикале та горошок з нормами висіву 60:50 % та вносили повне мінеральне добриво у нормі  $N_{45}P_{45}K_{45}$ .

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гетман Н.Я., Злотенко О.Ю. Формування урожайності сумішами однорічних культур залежно від норми висіву та рівня мінерального живлення в умовах Лісостепу західного. *Корми і кормовиробництво*. 2011. 68: 23-24.
2. Svystunova I., Kodola R., Chumachenko I., Poltoretskyi S., Hudz N., Tarasov O., Balitska L., Kurochka N., Turak O. Influence of technological growing measures on the nutrition of forage agrophytocoenoses. *SWorldJournal*. 2022. URL: <https://www.moderntechno.de/index.php/meit/article/view/meit22-02-035>
3. Svystunova I., Gladun A., Chumachenko I., Poltoretskyi S., Hudz N., Tarasov O., Vaskivska S., Turak O. Influence of technological growing measures on feed value and nutrition of one-year beans-ereal grass mixtures. *SWorldJournal*. 2022. URL: <https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj14-01-018>